

LOKAKUU

*Sakkola-juhlan juhlapuhujalle ojennettiin
Sakkola-viiri Helsingissä.*

Professori AULIS UKKONEN

Sunnuntaina 2. 7. 89 Metsäpirtin pitäjäjuhla

Tervehdyssanat

Metsäpirttiläisiä asui tutkimusten mukaan 1983 nykyisen ”tynkä-Suomen” alueella kaikkiaan 275 kunnassa eli kolmessa kunnassa viidestä on löydettävissä aito metsäpirttiläinen. Vain neljässä kunnassa näistä oli metsäpirttiläisiä enemmän kuin sata henkeä. Yksi näistä suurimmista ja nykyisin suurin on Helsinki, jossa asui tuolloin 225 metsäpirttiläistä eli runsas 8 % kaikkiaan tilastoidusta 2722 metsäpirttiläisestä.

Edellä olevista lähtökohdista on ymmärrettävää, että paine maakunnasta on jo pitemmän aikaa kohdistunut Helsingin seudun metsäpirttiläisiin pitäjäjuhlan järjestämiseksi tänne rakennemuutoksen keskukseen, joka näyttää vetävän puoleensa jopa Kannaksen mahtimaanviljelys- ja -kalastuspitäjän Metsäpirtin asukkaita.

Helsingin Seudun Metsäpirttikerho ry uskaltanut pitäjäjuhlan järjestämiseen tänä muistojen vuonna, jolloin tulee kuluneeksi 50 vuotta siitä, kun metsäpirttiläiset ensimmäisinä karjalaisten joukossa karkoitettiin kodeistaan ja kotiseudultaan tunte mattomiin kohtaloihin.

Helsingin Seudun Metsäpirttikerhon puolesta toivotan teidät sydämellisesti tervetulleiksi tähän päiväjuhlaan täällä maineikkaassa Karjalatalossa, jossa pääosin juuriltaan metsäpirttiläisperäinen taitajajoukko juhlistaa tilaisuutta.

Metsäpirtti oli nimestään huolimatta jo viime vuosisadan alkupuolelta lähtien voimakas maanviljelyspitäjä, jota kuvaa esim. se, että 1930 maatalouslaskennan mukaan sen peltoala koko pitäjän pinta-alasta oli tuolloin 24 %, kun esim. entisen emäpitäjän Sakkolan vastaava luku oli 17 %, koko Viipurin läänin 10 %

ja metsäpirttiläisten eräiden pääsijoituskuntien Mynämäen 18 % ja Kauhajoen 14 %. 1930-luvun loppuun peltoala lisääntyi n. 6000 hehtaariin eli n. kolmanneksen 10-vuotiskaute-na. Kalastus oli maa- ja eläintalouden ohella myös merkittävä elinkeino etenkin Laatokan rantakyläen ja Taipaleen suun asukkaiden keskuudessa. Kunnan väkiluku oli 1903 Sakkolasta erottaessa 4153 henkeä. Väkiluku saavutti maksiminsa 1925, jolloin se oli 5391 henkeä. 1920—30 taitteen jälkeinen rakennemuutos aiheutti väkiluvun vähenemisen niin, että talvisodan alkamisvuonna väkeä

oli taas alle 5000 henkeä eli 4882 asukasta.

Metsäpirtin oloja on kautta vuosisatojen voimakkaasti muokanneet toisaalta sodat ja toisaalta luonnonmullistukset. Sen edullinen maantieteellinen sijainti Vuoksen ja Laatokan vesiväylien kainalossa on tehnyt siitä tärkeän kauppapaikan niin, että keskiajan lopulla ja uuden ajan alussa pitäjän osa Taipale kohosi aina kaupungiksi asti, jonka nimi Turun ja Viipurin ohella on nähtävissä tuon ajan kartoissa ainoina paikan-niminä Suomenniemellä.

Viime vuosisadan alkupuolella eli

OTTO REPELJEN AJATUKSIA:

VANHAN TESTAMENTTI

KUN VANHENEMME NIIN YHÄ ENEMMÄN ALAMME MUREHTIA ASIOITA JOTKA JÄIVÄT TEKEMÄTTÄ. RIKKAUTTA EMME SAANEET: SE KULKI OHITSEMME JA JÄI JÄLKEEMME. MUKAAN EI TULLUT MAINETTA EIKÄ OMAISUUTTA. VAIN IHMETTELEMME KUINKA KAIKKI ON KADONNUT MAAILMAN MATKALLA.

KYSYMME:

”JÄIKÖ MEILTÄ MITÄÄN TULEVILLE POLVILLE?”

JÄIHÄN MUISTOJEN RUNSAUS!

JÄIHÄN AURINGON PAISTE KUKKASILLE,

JOTKA TUOKSULLAAN ILAHDUTTAVAT KUUROJA!

JÄIHÄN LINTUJEN LAULU MYKILLE!

JÄIVÄT TÄHDET JA KUUTAMO RAKASTAVAISILLE!

KOKO KAUNIS MAAILMA JÄI TERVEIDEN ILOKSI.

EI OLE LISÄÄMISTÄ!

PERINTÖNNE, NUORET, ON ARVOKAS JA KORVAAMATON.

HOITAKAA HYVIN TAAS TULEVILLE POLVILLE.

OLEMME ONNELLISIA.

EI OLE VÄHÄN MITÄ JÄTÄMME TEILLE!

Klaudia

Suorasanaisesti suomennettu paikallisesta lehdestä.

keväällä 1818 Taipaleen talonpojat aikoivat vähän alentaa poikkeuksellisen korkeata kevättulvaa Suvantojärven rantaniityillä ja kaivoivat pienen ojan Suvantojärven tuolloin Laatokasta erottavan n. 200 m levyisen kannaksen poikki. Kun Suvantojärvi oli n. 12 m Laatokkaa ylempänä ryöstäytyi vesi hiekkaperäistä kaivantoa uurtaen voimalla Laatokkaan niin, että Suvantojärven pinta laski 7 metriä, jolloin samalla syntyi 10—11 kilometriä pitkä Taipaleenjoki ja paljastui lietenittyjä joen molemmin puolin 5000—6000 hehtaaria. Suvannon yhteys Vuokseen Kiviniemen kautta samalla katkesi. Myöhemmin Krimin sodan aikana 1857 kaivettiin vesiviranomaisten toimesta väylä Kiviniemen kannaksen poikki niin, että Vuoksen vedet laskivat Suvantoon ja edelleen Taipaleenjokea myöten Laatokkaan. Käkisalmen laskuhaara menetti tällöin merkityksensä. Näin syntyi Metsäpirtin halkova Suomen suurin joki Taipaleenjoki, joka

runsaat 100 vuotta syntymästään muodostui kunniakkaaksi taistelupaikaksi, jossa valloittajan hyökkäys pysäytettiin.

Kunniakas voitto Taipaleessa ei kuitenkaan riittänyt turvaamaan metsäpirttiläisten vuosisataista aherrusta kotiseutunsa vasta orastamaan päässeessä kehitystyössä, vaan itäisen sotilaallinen suurvalta käytti vahvemman oikeutta liittämällä Metsäpirtin alueeseensa ilman perustellumpaa tarvetta ja viemällä meiltä kotiseutumme.

Yrjö Jylhän, maineikkaan ”Kiiras-tulen” runoilijan, erään runon säkein voimme kuitenkin historian ikuiseen kiertokulkuun liittyen runoilijan sanoin lausua:

”Autio talo, tuomittu talo räystäitä nuolee jo liekkien palo mutta ei liekit tuhota saata rakasta, ikuista perintömaata.”

Metsäpirttiläiset uhrautuivat vapauden puolesta paitsi luovuttamalla kotiseutunsa myös taistelemalla urheasti talvi- ja jatkosodassa kotiseutunsa puolesta eri rintamilla ja eri tehtävissä. Talvisodassa kaatui metsäpirttiläisiä 60 ja jatkosodassa 115 eli yhteensä 175, joka pitäjän tuolloisen asukasmäärän huomioonottaen on korkea luku. Sankarivainajamme samoinkuin esi-isämme lepäävät sekä vieraan brutaalisti hävittämällä Metsäpirtin hautausmaalla, että eri kalmistoissa jäljelle jääneen Suomen alueella. Kunnioittakaamme heidän muistoaan seisaalleen nousten hetken hiljaisuudella.

Elämä jatkuu ja maailma muuttuu, eläkäämme toivossa, että vielä voisimme käyskennellä vapaasti Metsäpirtin vainioilla.

Tänään vietämme joka tapauksessa iloisin mielin Metsäpirtin pitäjäjuhlaa ja tapaamme tuttuja.

Sydämellisesti tervetuloa!

Metsäpirtin pitäjäjuhlat 1—2. 7. 1989

Helsingissä Karjalatalolla

Metsäpirtin pitäjäjuhlat vietettiin ensimmäistä kertaa Helsingissä Karjalatalolla heinäkuun ensimmäisenä viikonvaihteena. Sää suosi juhlia ja metsäpirttiläiset olivat yli puolituhantisena joukkona lähteneet sekä Helsingin seudulta että muualta nykyisiltä asuinsijoiltaan juhlimaan perinteisesti joka toinen kesä vietettävää pitäjäjuhlaansa. Pitäjäjuhlien järjestelyistä vastasi Helsingin seudun Metsäpirttikerho ry, joka joutui jännittämään niukat voimavaransa äärimmilleen juhlien järjestelyssä ja toimeenpanossa, mutta onnistui runsaslukuisen osanottajajoukon, taitavien esiintyjien ja suosiollisten sponsoreiden avustuksella viemään juhlat

historian lehdille — toivottavasti kaikkia tyydyttävällä tavalla.

Lauantaina 1. 7. vieraiden vastaanoton jälkeen kokoonnuttiin tulokahville Karjalatalon yläsaliin, joka osoittautui jo alkajaisiksi ahtaaksi alkumuisteluihin. Lyhyen yhteisen tilaisuuden jälkeen jakaannuttiin eri saleihin haastelemaan koulupiireittäin parituntiseksi ennen juhlaillallisille kokoontumista. Koulupiireittäinen jakaantuminen ja tarinointi tuntui eri saleissa mahtavasta puheensorinasta päätellen olleen oikeaan osunut ohjelmanumero, jota toivottavasti jatketaan tulevissa juhlissa.

Päätoimittaja Eero Kuopan ideoma vuoden 1939 rippikoululaisten

kokoontuminen lauantaina ja esiintyminen sunnuntain päiväjuhlassa rippi-isänsä rovasti Eino Vauramon suojeluksessa kokosi nelisenkymmentä rippilasta juhlayleisön eteen rovestinsa tentattavaksi 50 vuotta sitten opituista opinkappaleista. Hyvin selvisivät vielä.

Iltajuhla Karjalatalon juhlasalissa ja ravintolassa oli loppuunmyyty ja muistelot yltyivät Karjalatalon ravintolan maittavan pitopöydän ääressä puheensorinapauhuksi, jota rajoittivat arpajaiset, joissa päävoittona oli Jussi Laurilan — ”kirkonrakentajan” — pienoismalli Metsäpirtin kirkosta ja pikkutunneille jatkuvat karke-
kelot.

Sunnuntai-aamuna laskettiin kukkalaitteet Hietaniemen hautausmaalla Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä ja Hesperian puistossa Larin Parasken patsaalle. Viime mainitun runonlaulajan omimisessa ilmenevä pieni kiistely Raudun, Sakolan ja Metsäpirtin kesken elävöittää toisaalta Larin Parasken ansiokasta elämäntyötä ja kaikki osapuolet taitavat tässä taistossa olla osaltaan oikeassa.

Pitäjäjuhlien lutherilainen jumalanpalvelus tapahtui täpötäydessä Käpylän kirkossa pastori Pauli Tuohiojan saarnatessa, Raita Karpon esiintyessä ja Käpylän kirkkoherran, teol.tri Pauli Huuhtasen toimiessa liturgina. Ortodoksinen rukouspalvelus tapahtui samanaikaisesti Karjalatalon kappelissa.

Kirkkokahvien ja kenttälounaan jälkeen alkoi päiväjuhla täpötäydessä Karjalatalon juhlasalissa Karjalaisten laululla Karelia Puhallinorkesterin jyhkeällä säestyksellä. Juhlien ohjelma rakentui esiintyjäin puolesta kotiseutupainotteisesti, mutta mainion murrepakinan esitti kuitenkin naapuripitäjän tyttö, rautulainen kansantaiteilija Liisa Kiesiläinen. Jo mainitun vuoden 1939 rippikouluisten ohjelman ohella esitti lausuntaa, mm. Yrjö Jylhän muistoja aukovan runon ”Hyvästi Kirvesmäki” taiteilija Raili Peltola.

Raita Karpo meni juhlayleisön sydämiin esittämällä ensin Emil Virkin

Lähetystö käynnillä Hietaniemessä Karjalaan jääneiden vainajien patsaalla.

säveltämän ”Vuoksen laulun”, sen jälkeen kaikille tutun ”Siell’ lauloi linnut toisin” ja uuden Olli Nykäsen säveltämän laulun ”Karjalan koi-vut”. Raita Karpoa säesti Pertti Rasilainen. Elsa Tuokko-Tauriaisen sanoittaman ja Metsäpirtin kanttorin Eino Sepän säveltämän ”kansallislaulun” Metsäpirtin laulun kaiun tauottua aloitti juhlapuheen Savon Sanomien päätoimittaja Reino Myöhänen, käsitellen henkilökohtaisten muistojen ohella laajasti karjalaista lehdistöhistoriaa. Perinteisiä tanhuja esitti Tuusulan ns:n tanhuryhmä ja

kevyempiä laulelmia yhtye Ropakot.

Monet seurat, samoin kuin naapuripitäjän Raudun edustaja Matti Siitonen ja Sakkolan Eila Aro esittivät tervehdyksensä juhlille. Tervehdykset ovat aina mukavia ja muistuttavat yhteenkuuluvuudesta.

Toivottavasti ja niin monen pitäjäjuhlalaisen toivomuksesta maailman kirjat sekoontuisivat niin, että pitäjäjuhlat voitaisiin pian pitää varsinaisella kotiseudulla Laatokan ja Vuoksen aaltojen tutusti loiskutellessa ympärillä.

Aulis Ukkonen

KALERVO PAUKKU / HEIKKI KARTTUNEN

Desanttipartion tuho Pyhä- järven jäällä 2. 2. 1940

Desanttivaaran torjuntatehtäviin asetettu Pyhäjärven SK:n poikaosaston Sumpulän ryhmän, johtajanaan res.alik. Nännimäisen partio-ryhmä, Kalervo Paukku ja Armas Ollikainen lähtivät iltayöstä 2. 2. vartiokierrokselle kohden Tormolanniemeä seuraavin käskyin: ”Vain jään rannalla olevaa partiolatua saa hiihtää. Ladulta ei saa poiketa, ei ammuskella aiheutta, eikä pitää liikaa ääntä. Vihollisen mahdollisesti pudottamissa desanteissa on suomenkielen taitoisia ja ehkä he tietävät tämän yön tunnussanan. He ovat valiosotilaita, tehokkaasti koulutettuja ja hampaisiin asti aseistettuja, niin ettei mm. vangiksi ottaminen poikien heikon sotilaskoulutuksen ja huonon aseistuksen vuoksi ole mahdollista. Joten heidät on viipymättä heti tuhattava eikä mihinkään kanssakäymiseen pidä antautua.”

Antakaamme itse polttopisteessä olleen Kalervo Paukun selostaa asiaan: (Hän tuli poika-osastoon Sakolan Kiviniemestä.)

— Minun latupartioni vuoro veti kiinni kello 10—12. Ennen lähtöämme tarkastimme aseet huolellisesti, että kaikki pelasi. Pakkanen hipoi —25 C. Tällä ilmalla tuppasivat kiväärin lukot jäätymään.

Kasvonsuojukset paikoilleen asetettuina me sitten lähdimme tälle ikimuistettavalle latupartioreissulle.

Kokkolinnasta päin tuleva ruotsalaisvartio tavattiin sovitussa paikassa, heillä oli johtajanaan suomea pu-

huva alikersantti, hänen kanssaan keskustelu kääntyi luonnollisesti valitsevaan tilanteeseen ja ihmettelyyn venäläisten toimeliaisuudesta. Kai he oli päättänyt murtaa Taipaleen tälläkin tavoin? Vähin äänin lähdimme hiihtelemään molemmat omiin suuntiimme.

Koko ajan täytyi olla liikkeellä, muuten pakkasi tulemaan kylmä. Kasvojen suojuksetkin huurtuivat hengityksestä, haitaten osaltaan näkyvyyttä. Pakkanen teki kaiken voitavansa tilanteen huonontamiseksi. Tuskin naapuri olisi voinut valita otollisempaa yötä. Desanttien toiminnalle yö oli sopiva. Kuu paistoi pilvettömältä taivaalta, pilven hattaakaan ei näkynyt missään. — Lentokoneesta oli varmaan hyvä näkyväisyys alas jälle.

Noin puolituntia hiihdettyämme olimme lähellä Sumpulanniemen päätä. Täältä tulevaa vastapartiota ei vielä näkynyt, vaikka näkyvyys olikin hyvä. Sensijaan kuulimme lähestyvän ison kaksimoottorisen lentokoneen voimakasta jyryää. — Pysähdyimme ja rupesimme tähyilemään ylös kuutamoon. Millainen hirmu sieltä mahtaa tullakaan, kun äänikin on niin valtava?

Ihmeeksemme emme nähneet mitään — ehkä kone oli niin taivaan värinen ettei se erottunut silmiimme. Lähdimme hiihtämään edelleen — silloin se tapahtui. — Aivan suoraan eteeni, korkeintaan 15 m:n päähän tuli mies laskuvarjolla — hämmäs-

tykseni oli suunnaton. — Päätin toimia meille annetun käskyn mukaan — ojensin kiväärin ja ammuin miestä kohden keskivartalo. Se tehosi, mies putosi jälle heti.

Takanani hiihtävä partiokaverini näytti sivuviistoon järvenselälle päin ja kertoi nähneensä kuinka sinne satoi miestä laskuvarjoilla kuin rakeita. Kuinka paljon, siitä ei meillä ollut tietoa. Nyt alkoi Pyhäjärven jäällä karuselli pyöriä. Ymmärrettävistä syistä desantit yrittivät päästä maihin ja maantielle. Jäällähän heidän olonsa oli mahdollisimman turvaton. Osa heistä pääsikin turvautumaan rantalepikkoon, mutta toisten kohtalo oli olla jäällä.

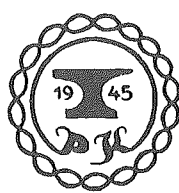
Rannalla olevat meikäläiset olivat kuulleet laukauksen ja laittoivat varmistuksen kuntoon, jos desantit rantaan pääsisivät niin tie siellä olisi tukossa.

Hankalinta kaikista tuntui olevan minulla ja Ollikaisella. Selviytyisimmekö jäältä elävänä? Venäläisillä uskottiin olevan sen öinen tunnussana tiedossa, ja he osasivat suomen kieltä. Se sekoitti tilanteen.

Näimme, että kaksi desanttia yritti rantaan aivan meidän vierestämme, vain 50 m päästä meistä. Avasimme tulen, mutta turhaan, emme osuneet. Eivät hekään päässeet rantaan asti. Toinen heistä kääntyi takaisin jälle, mutta toinen jäi haavoittuneena liikukumattomana makaamaan jälle.

Yritimme kiertää vähän oikealta, päästäksemme rantaan tuulen tuomien lumitöyryäiden suojassa. Pääsimmekin jo miltei perille, kunnes rannalta muuan Sumpulän poika äkkäsi meidät — ja avasi tulen eikä uskonut vaikka kuinka vakuutettiin olevamme suomalaisia. Niin paljon olivat muutkin rannalla olijat hermostuneita, että kaikki yltyivät ampumaan meitä minkä ennättivät. Ei auttanut muu kuin lähteä konttaamaan takaisin selälle — omien luotien saattelemana.

Nyt olimme desanttien sekä omien armoilla. Kuinka tästä selvitäisiin? Pidimme pienen neuvottelutauon.

**PÄRSSISEN
KONEPAJA**

35500 KORKEAKOSKI, PUH. (935) 812 04

Toimivia metalliovia, ym. rakenteita
Alumiinisia ovia ja ikkunoita
Koristetaontaa, lähetyskynntelikköjä

VEIKKO SOKURA

**Erikois-
hammastechnikko**

TAMPERE

Mäkipääkatu 39—41 II kerros
Puh. 556615

Katsoimme parhaaksi yrittää vasemmalla olevaan Sumpulan-niemen nokkaan, ehkä siinä pääsisimme maihin ja tielle. — Tiesimme, että tiellä liikkuvan oman partion kohtaaminen pimeällä toisi omat hankaluutensa. Päätimme kuitenkin yrittää. Nousimme suksille ja aloimme hiihtää. — Omat varmistajat huomasivat sen ja alkoivat ampua meitä. Täytyi painua mahdollisimman matalaksi koska nyt alkoi rannalla oleva konekiväärinkin ampua meitä. Vuoroin syöksen vuoroin ryömien pääsimme — oman tulen ulottumattomiin. Mutta miten päästä jäältä niemeen?

Rannalla olevat omat vartijat samaistivat meidät desanteiksi, tästä yhtäläisyydestä ei vain niin helpolla päästy irti. Täytyisikö varttua aamuun saakka ennenkuin asia selviäisi?

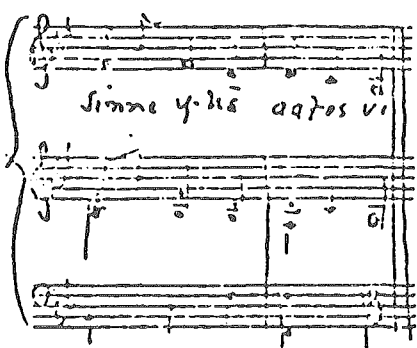
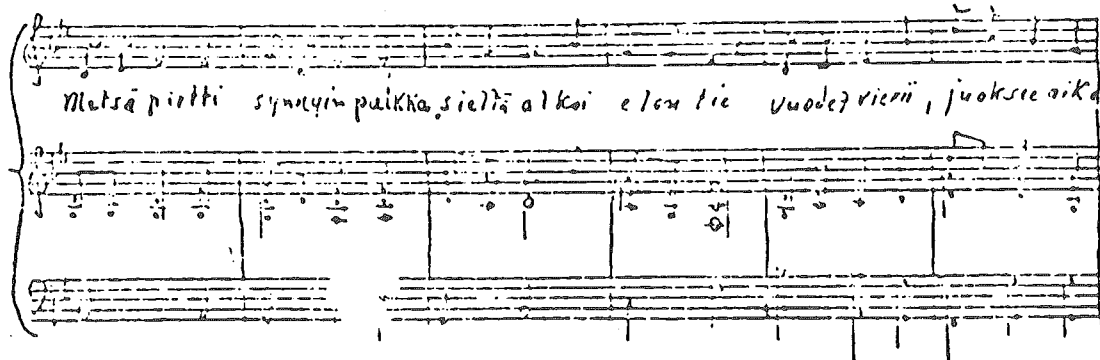
Yritimme uudelleen, kävi sitten kuinka kävi. Lähdimme taas liikkeelle rantaa kohti, nyt suuntasimme Sumpulan-niemeen, jonne oli matkaa noin 200 metriä.

Naapuripitäjäläiset

Kirvulaine tekköä mitä antrealaine aattelo. (Kirvu)
Minkä kylästä saat, sen koton syöp ja hyvä tullo toimee ko Kivennava kerjäläine. (Vuoksenranta)
Istu ko Muolaa morsia: perä penkil ja jalat jakul. (Rautu)
Nii o laitingis ko Muolaa morsia. (Vuoksenranta)
Yheksäkymment yheksä o Muolaa miehe monjoa. (Valkjärvi)
Aikaa on ja Muolaast toista tulloo. (Kirvu)
Nii o sisäkkäi ko kyyröläise potit. (Kirvu)
Nii lainehtii ko rautulaise sajupöytä. (Valkjärvi)
Nii räikkäs palavan ko Raasuli miehel venättä haastais.
Nii istuut tosissoa ko Kivinieme kaaset.
Elleät täyttä väkijä ko petäjärvoist.
Ryttläs ja Paukkulas syyvveä murkina ja iltane yht-aikoa.
Kävelöö paljai jaloi ko Uuekirko lehmä. (Valkjärvi)
Ne pitäs olla pihlajast ko Valkjärve miehe kärrivärttänät.
Nii o makija ko Viipuri rinkel.
Humalas o sit vast ko moas pitkälle ja luuluo koatuvoase!

Metsäpirtin laulu

Säv. Eino Seppä. Sanat Elsa Tuokko-Tauriainen

*Metsäpirtti, synnyinpaikka,
sieltä alkoi elontie.
Vuodet vierii, juoksee aika,
sinne yhä aatos vie.*

*Siellä kerran lapsuusaikaan
hauskat leikit leikittiin.
Miten pian nuoruus saikaan
— taivas peittyi unelmiin.*

*Meri välkkyi, joki juoksi,
koski kuohui mahtava.
Ajatuksin saavun luokse
kotijärven rantoja.*

*Muistan kunkin syksyiltä
piiloon peitti auringon.
Kimalteli kuudan silta
laineilla Suvannon.*

*Metsäpirtin rajamailla
vyöryi laaja Laatokka.
Kalaa antoi, oli vailla,
usein otti uhrinsa.*

*Metsäpirtti, rakas seutu,
tuomenkukkain, vuokkoin maa.
Jatkui elon meren soutu.
Sua en voi unohtaa.*

Kirje Nummelasta 28. 8. -89

Oli mukavaa lukea lehdestänne kun sanoitte minua "Suvantolaiseksi". Kiitos!

Sieltähän minä olen miltein Suvannon rantamilta. Kotini oli Porsaanmäellä, eikä siitä ollut Suvannon rantaan linnuntietä kuin 4 tai 5 km. Paljolti asioimme Sakkolan puolella. Kirkkomatkat teimme usein Sakkolan kirkkoon, matkaa oli 11 km. Maidot veimme Häitermaan maidonmyyntiosuuskuntaan ja olimme jäseninä Sakkolan Osuuskaupassa.

Sakkolan "parisniekat" olivat tuttuja, monet ystäviäkin. Nuoruuden yhteiset riennot, hyvät soittajat ja liukkaat lattiat yhdessä sakkolalaisten kanssa ovat elävästi mielessä!

Meille pyhäjärveläisille lapsille oli opetettu loru, mitä luettiin tulta sytyttäessä: "Syty, syty mejän sytty! Sakkola sytty sammukuo!" Muistan aina hätäisesti lisänneeni loppuun: "Karus Kati sytty ei soa sammuu, heä keitteä miul ain kanamunnii!" Karuset asuivat aivan pitäjän rajalla Voloskassa kauniin Jortikanlammen rannalla ja olivat mummoni ja äijäni ystäviä. Heillä käydessämme, toiset joivat kahvia, minulle aina keitettiin muna. Sehän oli sen ajan lapsista herkkua!

Meille on tullut Suvannon Seutu monta vuotta (yli 20 v). Aina löytyy sivuilta tuttuja nimiä, niinkuin viime lehdessäkin. Tunsin Hilka Kuparisen jo nuoruudessa, paremmin tutustuttiin Suomen Alipäälystön omaisten Liiton hengellisillä päivillä. Mukava oli lukea Eetu Kitusen tyttären kirjoitus ja kuulla Helenan vielä elävän Lempäälässä. He asuivat joskus 30-luvulla Porsaanmäellä ja tulivat mieleeni. Eetun tytär, olisiko ollut

Helka, kastettiin pikkuveljeni kanssa samalla vedellä.

Tuli mieleeni miten ErP 6 sivusi-kaan paljon Talvisodan polkuja.

Joskus on mieleni tehnyt kirjoittaa lehteenne noista kohtalon päivistä.

Monta on hyvää ja mukavaa muistoa Sakkolasta! Mukava on olla "Suvantolainen".

Terveyttä ja kaikkea hyvää toivoen

Toini Pelkonen

"MUISTATKO LUOKKATOVERISI?" Tässä kuvassa Sakkolan Vilakkalan alakoulun oppilaat poseeraavat juhla-asussa opettajansa Helmi Honkasen kanssa kevätkuuhlan aikaan 1934. Kuvan omistaja Sanni Laukkanen, o.s. Eeva, on eturivissä neljäs.

Kiviniemen pohjoispiirin ensimmäiset alakoululaiset vuosina 1931—1932. Takarivistä alkaen vasemmalta oikealle: Kerttu Mäikkyläinen, Ester Vuohelainen, Urho Nousiainen, Niilo Mononen, Pentti Turpeinen, Elli Nykänen, Aune Naskali, Bertta Kekki, Lauri Sipiläinen, Vilho Hyyrynen, Elli Häyhänen, Mauri Käppi, Yrjö Koiranen, Eero Halonen, Toivo Vuohelainen, Eino Koiranen, Erkki Naskali, Meeri Kerminen, Marjatta Pitkänen, Annikki Arveli, Maire Karvonen, Laura Käppi, Irja Käppi sekä opettajamme Helmi Arvelin (Arvelin).

KUOLLEITA

Entinen kotipaikka Sakkolan Lapinlahti ja viimeinen asuinpaikka Kiikala.

Helena Viskari, o.s. Repo, syntyi 14. 10. 1893 Sakkolan Kaarnajoella, kuoli 22. 8. 1989 Orivedellä.

Hänen kotipaikkansa Karjalassa oli Sakkolan Vilakkalan kylän Kaarnajoella. Siellä hän osallistui aktiivisesti marttojen, lottien ja nuorisoseuran toimintaan.

Evakko-matkojen jälkeen muodostui Orivesi hänelle pysyväksi olinpaikaksi.

Vainajaa oli Oriveden kirkkomaa-han 2. 9. 1989 saattamassa lukuisa sukulais- ja ystäväjoukko.

Siunauksen toimitti kirkkoherra Ilmari Mustonen Oriveden kirkossa. Seurakuntakeskuksessa pidetyssä harrastunnelmaisessa muistotilaisuudessa vainajan elämänvaiheista puhui mm. kunnallisneuvos Teuvo Viskari.

Alma Amalia Kelo, o.s. Viskari, syntyi 28. 7. 1897 Sakkolassa, Kuoli 17. 9. 1989 Pirkkalassa.

Entinen kotikylä Sakkolan Karhola ja viimeinen kotipaikka Pirkkala.

Siunaustilaisuus Pirkkalan kirkossa 7. 10. 1989, jonka jälkeen muistotilaisuus Kirkkoveräjän seurakuntakodissa.

Aino Kallonen syntyi 1. 2. 1917 Sakkolassa, kuoli 29. 8. 1989 Salon sairaalassa.

Väinö Holttinen syntyi 1. 9. 1905 Valkjärvellä, kuoli 20. 8. 1989 Viialassa. Entinen kotikylä Sakkolan Haitermaa.

Hilma Koli, o.s. Pitkänen, syntyi 5. 7. 1906 Sakkolassa, kuoli 21. 8. 1989 Vihdissä. Entinen kotikylä Sakkolan Viiksanlahti.

Einari Pohjalainen syntyi 17. 7. 1909 Metsäpirtissä, kuoli 11. 8. 1989 Raisiossa. Haudattiin 2. 9. 1989 Turussa.

Armas Eräranta syntyi 5. 1. 1913 Sakkolassa, kuoli 2. 9. 1989 Orivedellä. Entinen kotikylä Sakkolan Vilakkala. Siunaustilaisuus Oriveden kirkossa 16. 9. 1989, jonka jälkeen muistotilaisuus Oriveden seurakuntakeskuksessa.

Urho Suokas syntyi 15. 5. 1916 Sakkolassa, kuoli 19. 8. 1989 Tayks. Entinen kotikylä Sakkolan Kiviniemi ja viimeinen kotipaikka Lempäälä.

Yrjö Johannes Pitkänen syntyi 13. 7. 1931 Sakkolassa, kuoli 17. 8. 1989 Kangasalan terveyskeskuksessa. Entinen kotikylä Sakkolan Viiksanlahti.

Janne Viskari, syntynyt Sakkolan Vilakkalassa 24. 10. 1919, kuoli nykypaikkakunnallaan Jyväskylässä 22. 7. -89.

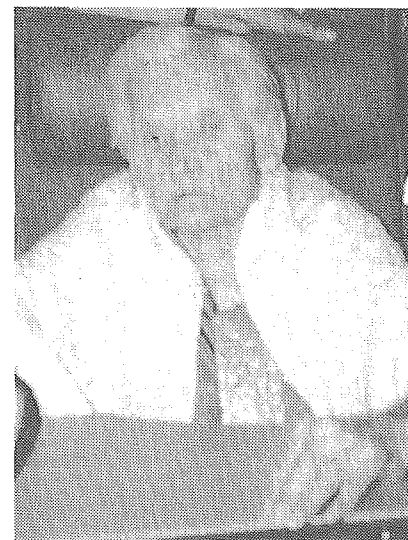
Äiti Idan ja Isä Johanneksen viisi veljeksisen lapsikatraan Jannen elämä tässä ajallisessa elämässä on päättynyt. Raskaat sotakokemukset ja koti-Karjalan menetykset tuntuivat varmasti hänen sisimmässään. Ulospäin Janne oli mitä valoisin ja iloisin ihminen. Hänellä oli idearikas sanavarasto ja hänen heleä naurunsa kaikui niin, että lähimmäisilläänkin tuli iloinen mieli.

Sodassa vaikeasti haavoittuneena, ollen mm. hoidossa Göteborgissa Sahlgränskan sjukhusetissa n. puolitoista vuotta. Kärsien, itkien ja iloiten oli Janne oppinut elämään. Karjalan ja isänmaan valot ja varjot, värit ja soinnut auttoivat häntä. Toiveistaan huolimatta jäi häneltä koti-Sakkola näkemättä ja siellä satakielel laulu kuulematta.

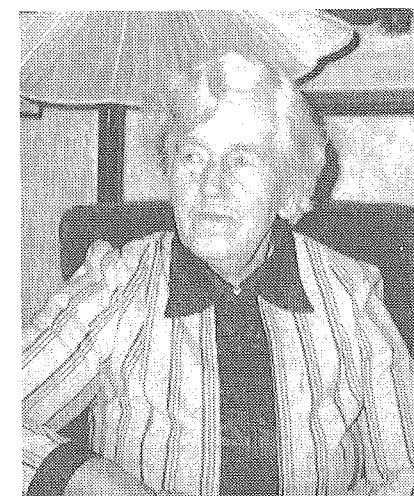
Miten suvien saatto on kukkinut siellä, jalat paljaat juosheet lepikötiellä, koti Karjalassa oli siellä.

Kiitollisuudella naapurin Samppa.

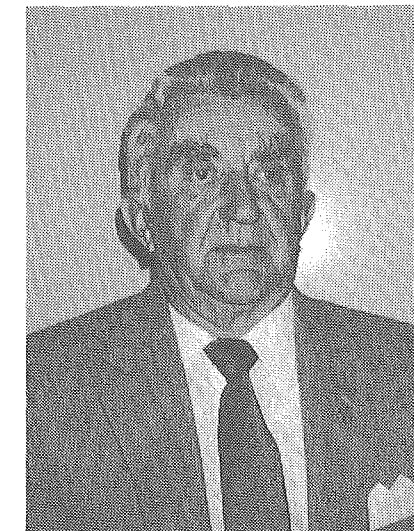
Vuosia täyttä-neitä

90 VUOTTA täytti 8. 6. 1989 Aino Koppanen Kangasalla. Entinen kotikylä Sakkolan Haparainen.

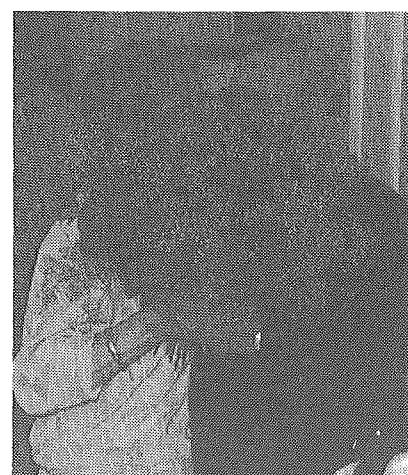

85 VUOTTA täytti 12. 9. 1989 Hilja Ryyppö, o.s. Loponen, Vesilahden Kirkonkylässä. Entinen kotikylä Sakkolan Petäjäjärvi.

70 VUOTTA täytti 15. 9. 1989 Eino Suokas Kotkan Karhulassa. Entinen kotipaikka Sakkolan Petäjäjärvi.

Kultahäitä

Kultahääpäiväänsä viettivät Elin ja Kaarlo Kallonen 13. 8. 1989 Kangasalan Karjalatalossa Äijälässä.

Avioparin vihki avioliittoon 13. 8. 1939 Sakkolan kirkossa kirkkoherra Arvo Liesmaa. Heidän kotikylänsä Sakkolassa Lapinlahti. Kuvassa hääpari morsiusvalssin pyörteissä. "Joka vuodesta ruusun saat."

Sakkolan Kirkonkylän Nuorisoseura r.y:n

SYYSKOKOUS

pidetään UKK-instituutissa 25. 11. 1989 klo 11. Esillä sääntöjen määräämät asiat. Huom! Tuo mukana vanhoja valokuvia Kirkonkylän koulupiirin alueelta — tapahtumista, taloista tai ihmisistä.

Tervetuloa!

Johtokunta

Sakkolan kk. Nuorisoseuran ja Sakkolan Sotainvalidi- ja Veteraanikerhon yhteistä

PIKKUJOULUA

vietetään UKK-instituutissa lauant. 25. 11. 89. Tilaisuus aloitetaan klo 13 pikkujoululounaalla, joka tarjotaan sopuhintaan. On hyvää ohjelmaa ja tietysti joulupukkikin! — Tervetuloa kaikenikäiset!

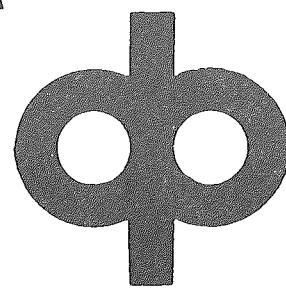
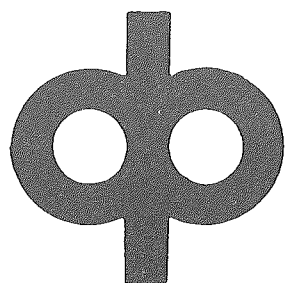
Sakkolan kk. Ns.

Sakkolan Sotainvalidi- ja Veteraanikerho

TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA

— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —
LEMPÄÄLÄSSÄ JA VIIALASSA
PAIKKAKUNNAN JA JÄSENTEN PARHAAKSI

Lempäälän-Viialan
Osuuspankki

Viimeinen lähtö kotoa III

Jatkettiin matkaa. Meille sanottiin, että menkää asemalle niin saatte lehmät junaan. Näin meitä juoksettiin asemalta toiselle... Viimein sanottiin, että junaa ei tule! Menkää maantietä pitkin niin pitkälle kun pääsette!

Eikä siinä mikään muukaan autanut, kuin lähteä tielle tietämättömälle. Ja sillä tiellä näki ja koki monenlaista. Oli niin korkeita mäkiäkin, että kivireki oli perässä jarruna hevosien auttamiseksi mäestä alas!

Meille oli hyväksi, että meillä oli niin hyvä etumies.

Kun tulimme sopivan talon kohdalle niin oli Kaartisen Otto jo valmiina kääntämässä taloon. Lehmät saimme useimmin hakaan ja itse pääsimme taloon sisälle yöpymään. Vaikka nukuimmekin lattialla, niin tuntui paremmalta kuin nukkua tavasalla.

Illoin ja aamuin lypsin lehmät ja valmistin ruokaa sedälle ja itselleni. Usein sain maidot separoitua talon koneella ja myös kirnuta voiksi, kun kertyi tarpeeksi kermää. Astioita oli sen verran mukana, että sain voin säilötyksi.

Kun ylitimme uuden rajan tuli niin kammottava tunne, ettei sitä voi sanoa kuvata. Ihan tuntui kuin koko maailman meno olisi loppunut siihen paikkaan?

Silloin lypsin maidot maahan, kun ei tuntunut olevan mitään elämisen toivoa. — Ihmisiä ja eläimiä oli kaikki paikat täynnä.

Mutta elämä kirkastui kun me aloimme kulkea eteenpäin useampaa tietä ja matka jatkui.

Juhannuksena olimme savolaisessa talossa Puumalassa. Siinä talossa ukot joivat tenua ja pelasivat korttia.

Aattoiltana kävimme saunassa.

Tupaan emme menneet nukkumaan, koska siellä oli paljon torakoita, vaan nukuimme ulkosuojassa. Täittelimme lepästä oksia alle ja olimme vieri vieressä taretaksemme. Siinä viivymme juhannuspäivänkin kun oli lehmille hyvä paikka ja heinänen hakamaa.

Juhannuksen jälkeen läksimme aikaisin liikkeelle, kun oli ne Puumalan lossit edessä. Meillä olikin hyvä tuuri, että saimme lehmät ja hevoset heti lossiin ja näin pääsimme yli matkaa jatkamaan. Toinen lossi oli rikki.

Kun katsoimme vastarannalle niin näimme pitkät jonot karjaa odottamassa yli pääsyä. Oli hyvä kun läksimme jo viiden aikaan aamulla matkaan.

Yli päästyämme havaitsimme siellä majoittuneita sotilaita ja he tarjosivat meille kuumaa maissipuuroa. Siihen laitoimme voita silmään ja kyllä oli hyvää — sillä emme olleet saaneet lämmintä ruokaa pitkään aikaan.

Minä annoin pojille voita ja maitoa ja hekin olivat hyvillään.

Meille oli lämmin ruoka kullan arvoista, sillä olin tehnyt vain voileipiä ja munia keittänyt. Ja olihan meillä maitoa omasta takaa.

Näin matka jatkui viikkotolkulla. Kunnes pääsimme Pieksämäellä taas hyvään taloon yöksi. Mutta, me emme menneet tupaan nukkumaan, vaikka oli tilaisuus päästä kahden lakanan väliin — pelkasimme kuumuutta ja pyysimme päästä nukkumaan heinälatoon. Saimme luvan ja voi kuinka oli hyvä nukkua tuoksuviiden heinien päällä. Aamulla heräsimme hyvin virkeinä ja taas jatkaamaan matkaa. Talon perhe keitti meille aamukorvikkeet ja niin taas läksimme liikkeelle.

Me Kaartisen Annin kanssa olimme silloin vielä nuoria, että jaksoimme kulkea tarvittavan 30 kilometriä päivässä, mutta Revon Mikon Helena ja Kurikan Iida jo olivat vanhoja ja heillä oli ajoittain vaikeuksia. —

Jatkuu.

Maire Salmela

Älä väheksy lapsuudenaikaista kotikirkkoasi, sillä se tuo sinulle siunauksen.

Samppa Viskari

- Passikuvat heti — otamme myös valokopiot
- Nopea filminkehityspalvelu, jopa tunnissa
- Laaja tarvevalikoima: Kamerat, projektorit, filmit, kehykset
- Valokuvaaja tilattavissa eri tilaisuuksiin, studiokuvauksia

Lempäälän Kuva ja Tarvike
om. Tapio Kuisma, Sirvalahti P. 751659

Järki ja tyhmyys?

Mikä se on, se järjen ja tyhmyyden ero, vai onko sitä olemassakaan?

Katselin televisiota eräänä iltana, jolloin suuresti oppineet henkilöt keskustelivat merkillisistä elämän kokemuksistaan ja näkemisistään.

Silloin minulle muistui mieleen se ainoa ja ikuisesti mielestäni lähtemätön kokemus, jonka minä olin kokenut n. 18-vuotiaana setäni talossa.

Toivon, että vielä eläessäni joku ihminen pystyisi antamaan minulle tapahtumasta järjellisen selvityksen. Niin vahvasti tämä kokemus minuun vaikutti.

Pohjustan hiukan asiaa, ennen kuin alan kertoa. Sillä en ole koskaan oikeastaan uskonut mihinkään näky-mättömään, mitä en itse ole nähnyt tahi tuntenut. Mutta tämä tapahtuma vieläkin on muistissa, enkä sitä pysty itselleni selvittämään, vaikka olen jo 60-vuotias.

Ja vielä, että tämä kertomus on niin totta, että voin vaikka sen vanhoa ”kaksi sormeaa Kirjan päällä”, niin äitini kehoitti aina totta puhumaan.

— — —

Setäni oli kuollut muutama kuu-kausi aikaisemmin, ei tapahtumaa enää oikeastaan surtukaan, kun jo vanhakin oli ja hankalatapainen herastuomari.

Minä kävin aina joskus kyläilemässä heillä, koska heillä oli minun ikäisiäni nuoria vielä kotona. Kävim-

me yhdessä myös elokuvissa ja tansseissa. Nytkin tulimme tansseista serkkutyttöjen kanssa ja hauskaa oli-kin — ilman viinan tippaa!

Tulimme tansseista n. klo 24—01 tienoilla. Menimme nukkumaan hetken juttelun jälkeen. Minä jäin tupaan (olohuoneeseen), jossa oli yksi sänky aina kuin vierasta varten...

Vannon, etten nukkunut vielä tippaakaan, kun äkkiä kuulin, että joku naputti ikkunaan. Nousin istumaan, mutta en nähnyt mitään enkä ketään. Oikaisin taas vuoteelle (oli syyskuu) hetken päästä kuului taas koputusta. Yritin huutaa serkulleni, mutta vaikka tiesin, ettei hänkään vielä voinut nukkua, ei hän vastannut. Ajattelin nousta ylös, mutta silloin kuului aivan selvät raskaat askeleet avautuvalla ovelta aivan tuvan perälle toiseen päähän, aivan minua päin!!

Koska en ole osannut mitään peljätä, niin jäin nytkin odottamaan, että kuka sieltä nyt tulee ja tosiaan tuntui, että kuin joku olisi pysähtynyt sänkyni vierelle, mutta pimeässä en nähnyt ketään.

Kun nousin ja ärjäisin, että kuka täällä oikein pelleilee minun kustannuksellani, niin siihen kaikki tuntemus päättyi...

Seuraavana aamuna kun joimme yhdessä aamukahvia, niin kysyin heiltä, että olivatko he kuulleet yöllä mitään erikoista?

Ensin kaikki katselivat toisiaan ja sitten eräs naishenkilö sanoi: — Älä välitä, se on meidän setä! Hän on tullut kaikille sukulaisille, kun he ovat ensimmäistä kertaa olleet kylässä, samalla tavalla koputtelemaan.

Ei ole koputeltu toista kertaa, vaikka olen sen jälkeen monesti ollut heillä yötä.

Myöhemmin kuulin toisiltakin sukulaisilta, että setä oli yrittänyt ajaa heidät pois talosta, vaiko jotain muuta viestittää...

Kyllä minä kertoisin henkilötkin, mutta he ovat vielä elossa, olkoon kertomatta (ehkä kertovat itse tapahtumat). Olisi mukava kuulla tähän jokin järjellinen selitys, jos sellainen on olemassa.

A. M.

OSTA TAI MYY KERÄILYTAVARAA

postitse. Lähetä tavallisenä postipakettina omistamasi käytetyt postikortit, sarjakuvalehdet, sotilasmitalit, rahat, postimerkkikokoelmat, yms. Maksamme 70 % omista myyntihinnoistamme! Myytävänä:

POSTIKORTTEJA, RAHOJA, SOTILASMITALEJA

— kpl Postikortteja yli 30 v. vanhoja 100 eril. . . 140:-
(siis maksamme esim. 1000 kpl:sta tuhat markkaa!)
— kpl Sekalaisia postilähetyksiä 5 kiloa . . . 140:-
— kpl Olympiarahaa 500 mk hopeaa . . . 100:-
— kpl 2 mk:n hopeakolikoita 4 erilaista . . . 200:-
— kpl Sekalaisia vanhoja kolikoita 1 kilo . . . 140:-
— kpl Hyvä Suomi rahakokoelmaerä . . . 200:-
— kpl Seteleitä eri maista 70 erilaista . . . 140:-
— kpl Sotilasmitaleita tms. 7 erilaista . . . 140:-

GRAMOFONILEVYJÄ, POSTIMERKKIKOKOELMIA

— kpl Gramofonilevyjä 10 erilaista . . . 140:-
(siis maksamme esim. 100 kpl:sta tuhat markkaa!)
— kpl Koko maailma 500 eril. postimerkkiä . . . 5:-
— kpl KM isokokoisia 1000 erilaista . . . 100:-
— kpl Suomi postimerkkejä 500 erilaista . . . 100:-
— kpl Suomi kokoelma 800 eril. postimerkkiä 500:-
— kpl Itä-Karjala ja Pohjois-Inkeri erä . . . 100:-
— kpl Eesti, Latvia ja Liettua 50 erilaista . . . 100:-
— kpl Walt Disney aiheimerkkejä 200 erilaista . . . 100:-

SARJAKUVALEHTIÄ, KARTTOJA, TIKKUETIKETTEJÄ

— kpl Aku Ankkoja ennen v. 1970 10 erilaista . . . 140:-
(siis maksamme esim. 100 kpl:sta tuhat markkaa!)
— kpl Marvel sarjakuvalehtiä 20 erilaista . . . 100:-
— kpl Asterix ym. albumeja 20 erilaista . . . 140:-
— kpl Sekalaisia sarjakuvia 5 kiloa . . . 100:-
— kpl Karttoja 1800-luvulta 5 erilaista . . . 140:-
— kpl Tuliikkueetikkettejä 1000 erilaista . . . 300:-

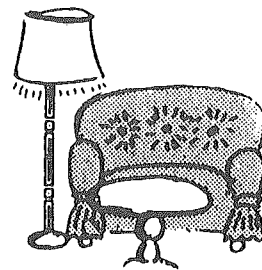
KERÄILYTIEDOJA, YSTÄVIÄ, TUONTIOSOITTEISTOJA

— kpl Sarjakuvahinnasto 1990 . . . 10:-
— kpl Arabian astioiden leimaapas . . . 10:-
— kpl 1200 ystävän osoitetiedot . . . 20:-
— kpl Nimeni seuraavaan ystävälistään . . . 10:-
— kpl Hong Kong maahantuontiosoitteisto . . . 20:-
— kpl Taiwan maahantuontiosoitteisto . . . 20:-
— kpl Seuraava huutokauppaluettelomme . . . 10:-

Toimitamme tilausjärjestyksessä lisäten 30 mk kuluksi postiennakolla. Lähettämämme antikvariaattitavaran saa myös vaihtaa mihin tahansa yllämainittuun!

KERÄILYTUKKU

PL 277, 53101 LAPPEENRANTA.
Leikkaa ja pane postiin kuores! Tilaa nimen ja osoite:

Verhoiluliike

AAPRO KIISKI

41490 Niemisjärvi
☎ (941) 845724

Hankasalmi

Sulo Kuisman valokuva-albumin kerrontaa ajalta jälkeen jatkosodan

Valokuva on otettu Joensuussa talvella. Kuvassa Sulo Kuisma, oikealla, jalkineeliikkeenomistaja Erkki Laitinen ja keskellä räätälin oppilas Antti Lavikainen, joka myös soitteli haitaria. Sulo Kuisma oli työssä suutarinverstaassa.

On Sulo Kuisman kihlakuva, josta morsian on saksittu pois!

Valokuvat on otettu Suomenlinnassa.

Alikers. Sulo Kuisma menossa Helsingin rautatieasemalle helmikuun suurpommituksen jälkeen 1944. Toimi silloin raivausryhmänjohtajana ja viimeisessä suurpommituksessa toimi Suomenlinnan päävartiossa vartiopäällikkönä.

Poliisialokaskursseilla. Päättäjäiset. Kuva Suurkirkon portailla 1945.

Vartioihin lähtöjä luetaan.

Päivystäjänä Oulunkylän piirissä Helsingissä v. 1954.

Kolme ”nälkäkautta”:

”I nälkäkausi”

Elimme Suomessa 1930-luvun ns. Pula-aikaa. Ihmisillä ei ollut töitä, oli suuri työttömyyden aika. Rahaa oli niin niukasti, että jokaisella ihmisellä ei ollut rahaa ostaa ruokaa, puhumattakaan vaatteista ja muusta tarpeellisesta. Aikamiehetkin joutuivat kulkemaan talosta taloon pyytäen, että kyllä he puita pienisivät tai tekisivät muuta askaretta pellolla tai muussa työssä. Palkkavaatimus ei ollut suuri, kunhan sai ruokaa syödäkseen.

Lapsetkin lähtivät kouluun aamulla aikaisin, kouluun oli matkaa jopa 7—10 km. Ei ollut mitään koulukyytejä eikä kouluruokaloissa tarjottavaa. Eväänä oli pari leipäviipaletta, joillakin oli leivän välissä OHUETTI voita tai pala läskiä, joillakin oli vain pelkät leivänpalat evästä. Eväsjuoma oli laimeaa mehua tai alusmaito (nykyisin kevytmaitoa).

Koululapsilla oli pitkä koulupäivä, joilla oli kovin pitkä koulumatka, niin koulupäivään tuli mittaa 7—8 tuntia. Koulussa ei ollut muuta tar-

jolla kuin vettä ja se vain heikotti lisää. Usein vesi oli isossa puisessa vesisaavissa, jossa oli rautapellistä käsityönä tehty vesikauha (koussikka). Se aika oli oikeaa vesipaastoa.

Aika parani vähitellen ruuankin suhteen vuosien 1936—38 aikoihin. Ulkomailta alettiin tuoda ”siirto-maatavaraa”. Ihmisillä oli jo töitä, kaikki näytti eteenpäin ajateltuna helpommalta, mutta ”mustia pilviä” alkoi nousta taivaalle.

Alkoi sarastaa II nälkäkausi.

Talvisota syttyi 30. 11. 1939 ja pienessä hetkessä kaikki tavara hävisi kaupoista ja tavarain saanti ulkomailta loppui lähes täysin. (Joissain toisissa valtioissa oli jo myös sotatila).

Suomessa valtiovalta määräsi kaikki tavarat säännöstelyyn. Kansanhuolto alkoi toimintansa. Jaettiin erilaiset elintarvikekortit, eli ”ruoka meni kortille”. Ja kortti annokset olivat niin pienet, että niillä ei kukaan itseään ”lihottanut”.

Sodan päätyttyä ja sotakorvausten

raskaasta taakasta selviytyneenä urhoollinen Suomen kansa alkoi päästä kaikesta tasapainoon. Jokaiselle oli työpaikka ja Suomesta tuli näin hyvinvointivaltio. Kun tuli 1960-luku, niin tavaraa ja etenkin RUOKAA oli niin paljon, että ihmiset kasvoivat niin ”ronkeleiksi”, että ei itsekään tietäneet mikä kelpasi ja mikä ei.

Nyt siis saavumme jo III:n nälkäkauteen.

1970-luvusta alkaen joka toinen ihmisen oli ylipainoinen tai hienoimmin sanottuna ylipainoinen. Silloin alkoi se uusi ihmisen ”rääkki” eli laihduttaminen tai painonvartioiden kausi. Kyllä tämä DIEETTI-kaus -painonvartioiden kausi on ”rassannut” ihmisten hermoja paljon enemmän kuin ne kaksi ensimmäistä nälkäkautta.

On kestänyt kolme ”nälkäkautta”: I pulavuosien nälkä, II sotavuosien nälkä, III yltäkylläisyyden ”nälkä” lihapatojen ääressä.

Kyllä ihmiset olivat tyytyväisempiä kahtena ensimmäisenä ”nälkäkaute-na”!

Laura Niinilampi

Kyläkuume

Kun kyläkuume yllättää ja iskee, niin silloin on pakko päästä jonnekin kyläilemään. Soiteltuamme ensin kaikki tuttavat — ei ketään kotona, eikä myöskään sukulaisia ollut tavattavissa, eikä tuttavikaan. Kaikki olivat kesälaitumilla.

Niinpä me eläkeläiset, vaimo ja minä — pakkasimme tarpeelliset ja tarpeettomat tavarat autoon ja läksimme etsimään kyläilypaikkoja kauempaa. Matkasimme pitkin Porintietä pohjoiseen ja kun kaikki tehtaannuymälät ja lasipajat y.m. oli tutkitu (etenkin vaimo oli innokas) niin

saavuimme ensimmäiseksi entisen naapurinpojan Niilo Koivumäen ovea koputtelemaan, ja oltiinhan siellä kotona. Olemme aina ohikulkiesamme heillä. Niilon vaimo on erittäin etevä leipomaan maukkaita Karjalanpiirakoita, joita olemme saaneet heillä maistella niin usein kuin matkamme kohdalle sattuu.

Koivumäeltä vielä pieni matka, niin oltiin Lauttakylässä Huittisten kaupungissa, jossa saimme majapaikan siskon luona. Tulokahvit piti kyläkin käydä nauttimassa sisaren tytären luona, jonne matkaa kymmen-

kunta kilometriä, koska Lauttakylän keskustan sähköt sattuivat olemaan poikki...

Seuraavana päivänä vierailimme monessa paikassa, Kermisillä, Haikosilla y.m. tuttavilla.

Sattui käteen paikkakunnan sanomalehti, josta luimme kutsun saapua Ritva Viskarin 50-vuotispäiville Huittisten seurakuntasaliin. — Tie-

Putkiliike
P Nuora Ky
37560 KULJU
puh. 676 100

Heinäkaupoilla Pietarissa

tysti sinne piti lähteä, koska Ritvan vanhemmat, Ida ja Emil Inkinen olivat Karjalassa lähimmät naapurimme. Vaikka Karppasen Matti ehätti sanomaan, että he olivat kaikkein lähimmät.

Ritvan mies on Vpl Pyhäjärveläisiä ja erittäin mukava mies.

Lahjoja tähän tilaisuuteen ei saanut tuoda, vaan lahjoitukset toivottiin talletettavan rahana pankkiin ja tuotto kokonaisuudessaan meni lahjoituksena orpokoti MAFINGA:N hyväksi. Tämä orpokoti sijaitsee josaksin Tansaniassa Afrikassa.

Seurakuntasali oli täynnä väkeä ja siellä oli monenlaista ohjelmaa, mieskuorolaulua, runoja — ja tietysti Tansaniassa toimineen orpokodin toiminnasta, siellä työskennelleen henkilön kertomana.

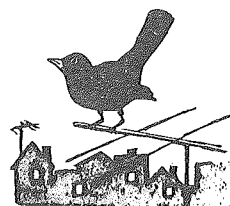
Myöskin Huittisten eläkkeellä oleva rovasti Salminen puhui. Sain kuulla, että rovasti Salminen on saarnannut sota-aikana myös Sakkolassa...

Kaikki aina loppuu aikanaan ja meilläkin oli niin kiire, että kiitokset Ritvalle ja Vilholle ja sitten taas kohti Pääkaupunkiseutua, että ehtisimme Sakkolaseuran saunailtaan Jollaksen kesäkodille.

Saunaillassa saunoja oli vajaat 20 seuran jäsentä. Ilma oli mitä ihanin. Lämmintä oli, mutta vielä lämpimämpää oli saunassa, jonka talonmies oli aivan meitä varten lämmitänyt. Sauna on kokonaan sisäosiltaan uusittu, joten kelpasi lauteilla leikotella...

Kesäkodin vieraskirjaan tuli seuraava värssy: On tänään kaunis kesäilta, Sakkolaseuran saunailta. Kun Ilta ehtinyt oli kuuteen, niin ”porssaat” marssi saunaan uuteen. Oli lauteilla monta rotuporsasta, ”imisää”, että ”urosaa”.

Urho V K

Kun vuonna 1914 sain kansakoulun käytyä, niin kolmena talvena veimme setäni Aatami Koppasen kanssa heiniä Pietariin noin kaksi kertaa kuukaudessa. Kerran vei setä kesälläkin yhden kuorman heiniä Pietariin nelipyöräisillä kärryillä.

Siihen aikaan ei kasvatettu leipäviljaa paljon. Ruisjauhot ja ryynit tuotiin pääasiassa Pietarista.

Heinäkuorman kanssa kun lähdettiin aamulla, niin ensimmäinen pyhädyspaikka oli Raasulissa Myöhäsen sainoissa. Venäjän tulliasemalla kannettiin siihen aikaan hevosmiehiltä tierahaa 25 kopeekkaa, jalkamies sai mennä vapaasti. Lempaalassa yövyttiin Sankari Antin katoksessa, siihen mahtui 10 kuormaa katon alle.

Kerran sattui niin kova lumipyry, että täytyi naapurin isännän kanssa purkaa toinen kuorma ja setä jäi toisen isännän kanssa odottamaan ilman selviämistä ja näin kävivät Pietarissa kaksi kertaa. Me lähdimme Halosen Tahvon kanssa tyhjällä reellä kotiin. Iltayöstä olimme taas Riiskassa. Lunta tuli taivaan täydeltä, peltoja pitkin piti ajaa kotiin.

Suotuisalla ilmalla lähdettiin aamulla Lempaalasta ja ajettiin yhtämittaa Uuvelletielle. Jos oli huonokeli, niin hevosia syötettiin Vartiamäessä. Uuveltatieltä ajettiin heinäkuormat Paskerovan sainoin katokseen ja riisuttiin hevoset yöksi pois valjaista.

Sakkolalaiset ja metsäpirttiläiset yöpyivät Paskerovalla, mutta rautalaiset yöpyivät enimmäkseen Aleksantroviksilla, joka oli vähän matkan päässä saman kadun varrella. Vanhemmat miehet menivät illankulaksi ”Ristranttiin” (ilotaloon), jossa sai saijuu, viinoa ja naisiakin... Sekin

oli siihen aikaan laillistettua. Lienee hauskaa ollut kun nauroivat kovasti pois tultuaan?

Aamulla mentiin heinäkuormien kanssa heinätorille ”rintkaan”. Heinät myytiin huutokaupalla, joskus sattui niin, että sama ostaja ei huantanut molempia kuormia, vaan toisen joutui viemään toiseen paikkaan.

Ostajat olivat enimmäkseen vanhoja tuttuja. Ostaja lähti kuorman mukana ja he itse purkivat heinäkuorman.

Minut vietiin kohville tyttöjen kanssa! Kovin olivat kohteliaita, se vain oli ikävää kun ei ymmärtänyt venäjää.

Ostaja toi minut vaaka-asemalle, punnittiin tyhjä reki ja hän maksoi rahan. Heinän hinta oli silloin puuta ja rupla. Kotiin tullessa tuotiin kauppiaitten tavaraa, enimmäkseen Rautuun. Aina kotiinkin tuotiin joitakin elintarvikkeita. Hevoset tulivat kotiin päin niin iloisesti, että kun illalla lähdettiin kaupungista, niin seuraavana iltana saavuttiin jo kotiin.

Kerran sattui Pietarista kotiin tullessa, että Roiskoinsillalla ”ranvaalit” kohtasivat ja vihelsivät — hevojen pelästy sen verran, että otti pienen sivuhypyn ja kaatoi jalkakäytävän puhdistajan. Meinasin pysäyttää, mutta setä huusi: Anna tulla vaan! Yksi ehti lyödä nyrkillä hartioihin mutta minulla oli paljon vaatetta yllä eikä kipua tuntunut yhtään. ”Kortavoit” (poliisit) olivat sillan molemmissa päissä...

Setä oli varannut rahan kouraan, jonka pisti esivallalle käteen. Ei ”pijätetty”!

Väinö Koppanen

Jussin mietteitä

Olen tuon auringon kanssa kilpailut koko kesän kumpi meistä samuu ensin, nyt jo syyskuun ollessa loppuillaan olen ensimmäisen kerran päihittänyt sen.

Tavallinen hamppari alkaa jo olla huolissaan talviasunnostaan, nimitäin Kakolasta. Kun Suomessa jo suuret johtajat tuppaavat täyttämään kaikki lämpimät sellit?

Sun kuvas säilyy mun muistois-sain, lauletaan laulussa ja kuitenkin läheisimmät kuvat mielessä ovat: Snellman ja Paasikivi.

Aamulla noustessaan ei koskaan tiedä mitä päivä tuo tullessaan. Valitettavan usein ei seuraavana aamu-na muista mitä se toi.

Noitten pikkupoikien kanssa touhuillessa tuntee itsensäkin niin nuoreksi, että tuskin saa enää edes kolpakkoa tuosta lähi-baarista.

Naiset bodaavat varmaankin — niin luulin — sen vuoksi, että miesten vaatteet ovat paljon halvempia?

Sanotaan, että aamu on iltaa viisaampi. Joskus vasta iltapäivä on sitä.

Useilla henkilöillä, joilla on historiassa kuolematon muisto, ovat saavuttaneet sen kuolettavilla menetelmillä.

ALKON täyttäessä v. 1982 tasan 50 vuotta, niin heti aamutuimaan kohteliaat vahtimestarit auttoivat Tippavaaran lähetystön Alkon pääkonttorin kynnyksen yli, onnittelukäynnille kilpailevan yhtiön merkkipäivänä. Onnitteluviestissään Tippavaaran lähetystön selvin jäsen mainitsi, että kyllä on sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella pannu. Alkon pääjohtaja Pekka Kuusi mainitsi kuitenkin vastineessaan — tosin epädemokraattisesti — kilpailevaa yhtiötä kohtaan, että hän ei salli pannuja minkäänlaisten puitten juurilla, kaikista vähiten Kuusen.

ALKOLLA muuten taloudellisesti menee hyvin, mutta onhan heillä

ylivoimaisesti mittavin mainosmieskaarti.

On niitä vielä vaimoja, jotka käyttävät kätevästi kaulinta taikinan, sekä muiden perheasioiden tasoitteluun...

Jäänmurtajien miehistöt ovat olleet tänä syksynä (1982) huolissaan, kun ei ole tullut ajoissa kunnon jäitä. Pelkäävät näes, että jos ei kerkiä lakkoilemaan ollenkaan?

Klassisen musiikin ja roc-musiikin suurin ero on vaatetuksessa!

Sanotaan, että muna on viisaampi kuin kana, mutta eipäs se muna ajattele, että heistähän niitä kanoja tulee.

Vuotavin sulkku, minkä olen nähnyt on hintasulkku.

Olen pannut merkille, että minun kohdallani noitten pankkien siirtotilit pelaa loistavasti. Aina kun menen niihin käymään on rahat jo siirretty minulta.

Ovat huolissaan, että Suomi menettää teknillistä ja taiteellista parhaimmistoa ulkomaille. Turhaan häitälevät — en minä ole mihinkään lähdössä.

Jo tyttönä ollessaan vaimoni luki tuota maailman kuulua Kreikkalaista kirjailijaa ja runoilijaa Homeros-ta, mutta vasta nyt oltuaan lähes 30 vuotta naimisissa, on hän tullut konkreettisesti kokemaan nuo Odysseuksen harharetket.

Jos missä historia toistaa itseään, niin eiköhän veronkannossa?

Mainoksen tarkoitus on aukaista ihmisten silmät ja — lompakko.

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Pienkonekorjaamo
NUORA-MOTOR

Härmälänkatu 15, TAMPERE
Puhelin 931-654 411

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Kävin povarin luona — sen jälkeen tilasin revolverihinnaston.

Kyllä on sitten politiikkaa: kansa pyritään saamaan raittiiksi, tapetaan lehmät, ja olutkauppa senkun kasvaa.

En tuntenut häntä puhelimesta, mutta heti kun sain luurista päähäni, tiesin kenestä oli kysymys.

Sota on niin mieletöntä, että mielenvikaisia ei sinne huolita laisinkaan.

Talvipakkasella se tuo älykin on aivan köntässä — olen tosin saman havainnut myös kesähelteellä...

Ihminen on onnellinen silloin kun on, eikä silloin kun haluaa.

Muistosi on mulle kallis — nyt inflaation myötä se on vieläkin kalliimpi.

Minun luonnonläheisyyteni havaitaan usein otsassani ja nenässäni olevista naarmuista.

Nähdä Napoli ja sen jälkeen matkalasku — kuolee jo mielellään.

Nykyisin iskelmiä kuullakseen ei tarvitse omistaa kasettia, ei stereota eikä muita, ainoastaan tiskikone.

Katsoessani peiliin havaitsen sen tosiasian, että minua on kohdeltu väärin.

Tulenlieska on niin lumoava katsella, että sitä ei raaskisi sammuttaa kuin palokunta.

Onkohan sitä ”Sisua” enää muualla kuin pastilleissa!

Kyllä autosta ihminen saa ottaa monenlaista oppia. Esimerkiksi jarru — kuinka se onkaan joskus tarpeen. Ja kytkimen nosto sysäyksen antajana. Entäs jäädyttäjän kaihtimen käyttö liikakuumentumisen estämiseksi. Ja ystävällinen vilkku. —

Olen katsellut kuvia ja lukenut tekstiä Pyhän-säätiön kustantamasta kirjasta — PYHÄJÄRVI-KIRJA.

Kirja on totuuspohjainen kerronta Vpl Pyhjärven pitäjän ja lähiseudun kohtaloista kaukaisista ajoista nyky-päiviin. Kirja on asiantunteuksella koottua aineistoa ja kirjoitettu lämmöllä menetettyä kotiseutua muistaen.

Vaikka minä olenkin syntynyt ja nuoruuteni viettänyt Sakkolan pitäjän Suvannon etelän puoleisella osalla, niin minustakin on kirjassa paljon ajatuksia avartavaa tietoa ja kuvia runsaasti, niitä on kaksisataa sivua, ja jokaisessa kuvassa oleva näkymä on asiallisesti tekstein selostettu.

Pyhjärven pitäjää lähempinä asuneet sakkolalaiset saavat hyvin läheistä ihmis-elämän tietoutta lähinaapuristaan ja elämästä pitäjärajan toisella puolen. Uskon, että Suvannon pohjoispuolen sakkolalaisille muistuu kirjan sivuja lukiessaan mieleen niin riijattavat kuin ”kahinakaveritkin”!

Suosittelen kirjan hankintaa osoitteesta: Pyhän-säätiön asiamies REINO ÄIKIÄ 32700 HUITTINEN.

Kirjan ostohinta on 200 mk kappale ynnä 15 markkaa lähetyskuluja.

Teos on samaa sivukokoa kuin Sakkolan historia II. Ja jakaantuu seuraavasti:

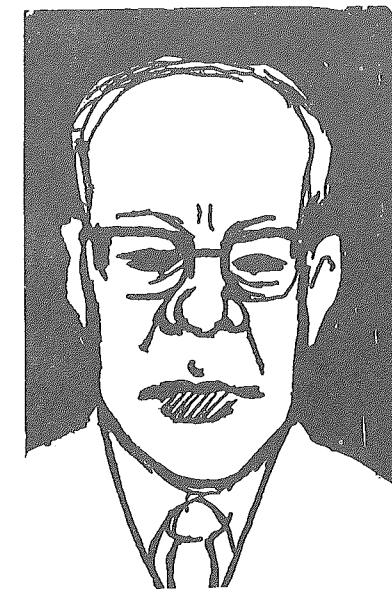
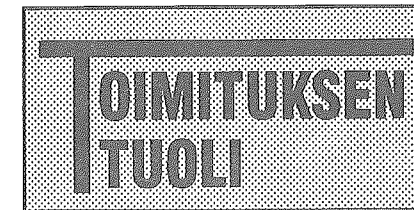
Miksi näitä hyviä asioita niin paljon käytetään vain autossa!

Ärsyttävimpiä vikapistoja tässä maailmassa ovat mehiläisen pistot. (Olen mehiläiskasvattaja.)

Olen ollut naimisissa 30 vuotta. Voi veljet — vaimoni on samannäköinen!

Sydän on rinnassa sykkiäkseen. Jos ei se sitä tee, en ehkä ole sen arvoinen.

Ihmisen onnellisuus on niin paljon kiinni, mutta minulla se ei ole mis-tään.

Johdanto: Vpl Pyhäjärvi.

Osa 1 Pyhäjärvi vuosisatojen saatossa.

I Käkisalmen läänin neljä vuosisataa.

II Nykyisten pyhäjärveläisten alkujuuret.

III Elämää Pyhäjärvellä 1600- ja 1700-luvulla.

IV Lahjoitusmaat ja lampuotikauksi.

V Pietarin merkitys pyhäjärveläisten elämässä ennen Venäjän vallan-

kumousta.

Osa 2 Kuvia Pyhäjärveltä ja pyhäjärveläisistä ”Valokuva-albumi”. Valokuvat on järjestetty seuraavin alaotsikoin:

1 Näkymiä.

2 Koulutiellä.

3 Kihla- ja hääkuvia (esim. on kuva Viljo Ukkonen ja Aili Akkanen häävieraineen...)

4 Lapsia ja aikuisia. Kuvia on 10-henkisistä sisarusparvista, pappien perheistä, upseereista, onpa kuva Heikki Mustonen ja Toivo Koira-nen, sakkolalaisia myöhemmin.

5 Perhekuvia.

6 Harrastus- ja yhdistystoiminta. Ryhmäkuvat.

7 Arkista aherrusta.

8 Voimistelu, urheilu ja metsästys.

9 Maanpuolustus.

10 Viimeinen ranta.

Osa 3 Murre sanoja ja sananparsia. Tähän osaan palaamme toisen kerran myöhemmin!

Suvanto-säätiön hallintoväen on syytä jokaisen tutustua tähän antoisaan teokseen. Ehkä antaa virikkeitä tulevaan toimintaan...?

Suvannon Seudun nykyinen kirjoitusten tarve velvoittaa laajentamaan ”Suvantolan” aluetta. Varsinaisen pitäjärajan ”ylipuoletta” on saatu tarpeellista aineistoa lehden käyttöön. Näin on jatkettava ja parhain kiitos aineiston lähettäneille!

Helsingin Sakkola-juhlasta on jo tässä numerossa runsaasti kuvia. Kiitos kaikille Sakkola-seuralaisille!

Vain yhteistoiminta, ”törröilemättä”, pitää Suvannon Seudun elossa. Paljon luvattuja kirjoituksia on saapumatta!

Vapaaehtoisista linnoitustöistä on kulunut 50 vuotta

Lähihistoriastamme tiedämme että vapaaehtoiset linnoitustyöt aloitettiin touko—kesäkuun vaihteessa Karjalan Kannaksella useilla paikkakunnilla rakentamalla hyökkäysvaunues- teitä joko kaivamalla tai kiviesteinä.

Syy näiden esteiden tekemiseen oli maamme sotilaallisen tilanteen heik- keneminen, koska kaikkialla Euroo- passä väkivaltaiset tapahtumat li- sääntyivät. Maassamme ei ollut aseita hyökkäysvainuja vastaan eikä kou- lutettua henkilökuntaa panssaritor- juntaan.

Ensimmäiset vapaaehtoiset lin- noittajat saapuivat Kannakselle alku- kesällä ja majoittuivat kouluille, seu- rakuntataloille, yksityisasuntoihin se- kä teltoihin.

Linnoitusjoukkoja tervehtimään ja toimintaa seuraamaan nousi rajan takana Raasulin suunnassa tähytys- pallo jotka pian lisääntyivät koko ra- jan ja seurasivat liikennettä koko Kannaksen alueella. Siksi linnoi- tusjoukkoja tuoneet junat eivät aja- neetkaan Raudun asemalle vaan pur- kivät linnoitusmiehistön Raudun Mäkrällä, seisakkeella, jonne ei Raasulista ollut tähytysmahdollisuutta.

Sekä Sakkola että Pyhäjärvi kuu- luivat III linnoitusalueeseen.

Erikoisesti tärkeänä pidettiin ra- kennettavaa kaivantoestettä Sakkolan Viiksalahden ja Haitermaan kylien rajalta Kiimajärven rantaan ja sieltä jatkui kaivanto Noitermaan kannak- sen poikki Pyhäjärven rantaan josta suunta oli Pyhäjärvi—Yläjärvi—Laatokka. Toinen linja jatkui Ylä- päänniemeen Rannikkolinnakkeelle ja pohjoislinjaus suuntautui Sortan- lahteen.

Kaivanto tehtiin myös Kiimajär- vestä Pyhäjärven—Sakkolan pitäjä- rajaa seuraten Papinlammen kautta, rautatien poikki, kohti Suurisuo- ta.

Muonitusta hoitivat paikkakunta- laiset sekä linnoittajien mukanaan tuomat lotat.

Linnoitustyöt saivat heti laajan kannatuksen ja linnoittajia tuli kai- kista kansankerroksista, vaikka lin- noitustapahtuman alku tulikin Aka- teemisen Karjalaseuran ja Suojelus- kuntien aloitteista. Vapaaehtoiset lin- noittajat käyttivät koko kesäloman- sa näissä puolustuslinjojen rakennus- touhuissa. Rahoitusta avustettiin päi- vöpalkkalahjoituksilla ja erilaisilla myyjäisillä. Puolustusministeriö

myönsi tarkoitukseen 8,2 milj. mar- kan määrärahan.

Lähempänä rajaa tehtiin linnoitus- töitä Raudussa, Lipolassa Pasurin- kankaalla ja muissakin järvikannak- silla ja maantien suunnilla.

Yhteensä linnoitustöihin osallistui, kirjojen mukaan, 70.000 miestä ja 2700 lottaa, samanaikaisesti 1—3 vii- kon jaksolla työskenteli n. 3000 mies- tä ja 250 lottaa kaikilta paikkakun- nilta ympäri Suomen.

III linnoituspiirin alueella Sakko- lassa ja Pyhäjärvellä oli linnoitus- joukkoja n. 10.700 miestä ja 400 lot- ta muonittajana. Yksistään Kiima- järvestä Suvantoon rakensi estelinjaa 2150 miestä ja huoltojoukkona 40 lottaa sekä Kiimajärvi—Suurisuo lin- jalla 800 miestä ja 20 naista.

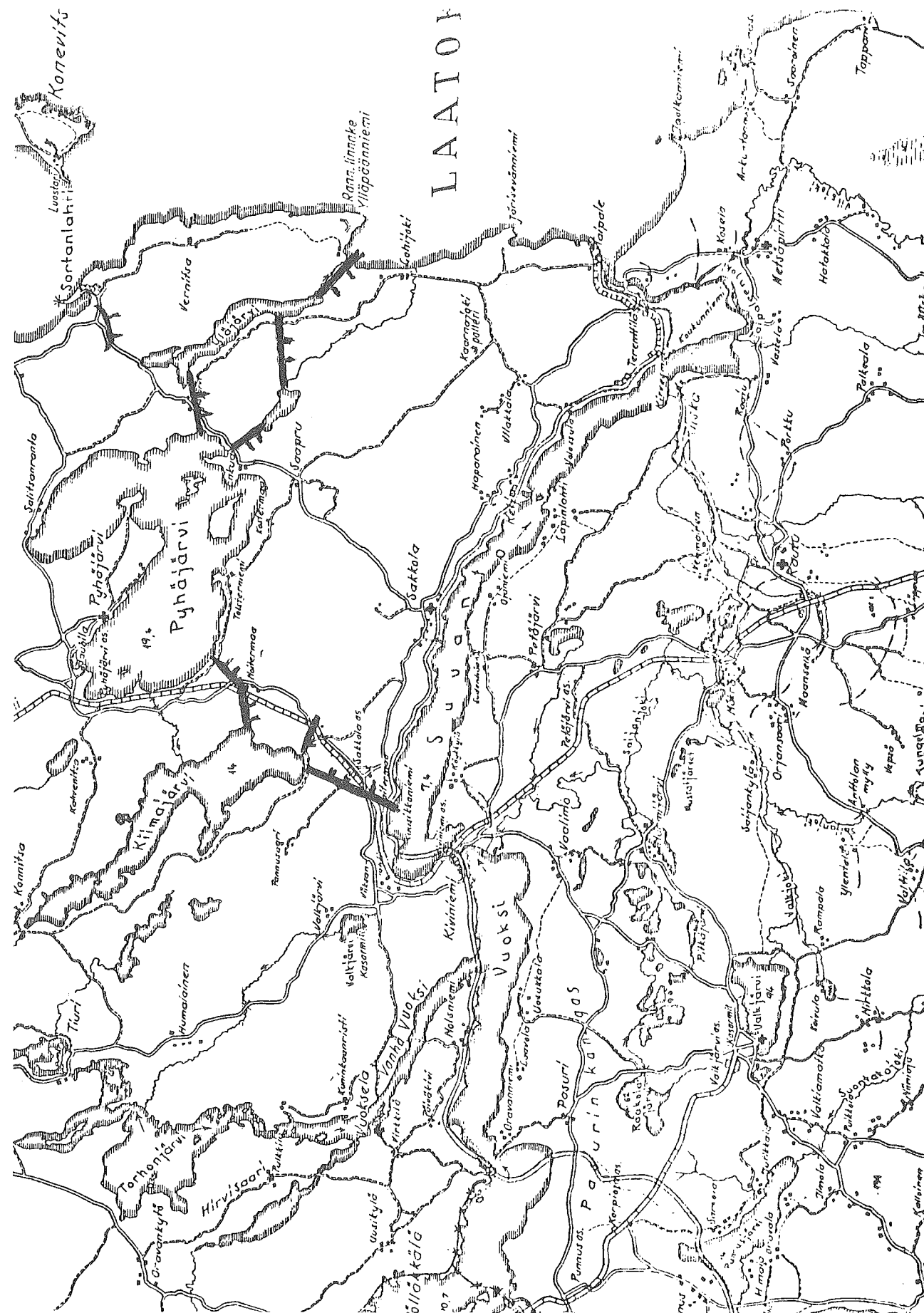
Linnoitustyöt olivat erinomainen ”kenraaliharjoitus” etenkin rautatie- kuljetuksille, linnoitustöille sekä kes- kusorganisatiolle ja takoi maan- puolustushengen puolesta koko kan- san yhtenäiseksi voimaksi.

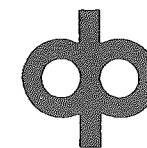
Nämä estelinjat valmistuivat loka- kuun 5 päivään mennessä ja alkoi YH.

Heikki Karttunen

Valmista kiviestettä.

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

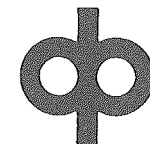
voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

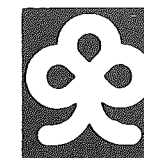
A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — Puh. 931-739541

VESILAHDEN
OSUUSPANKKI

joustavaa
pankkipalvelua

Tampereen Aluesäästöpankki

auttaa — neuvo — palvelee

LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ

OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 751886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti,
ilmestyy 1989 8 kertaa vuodessa

Tilaushinta
50 mk vuosikerta

Ilmoitushinnat
1 mk, palsta cm

Toimituksen ja konttorin osoite
37370 NARVA
Puhelin (931) 734 843

Postisiirtotili
TA 430763-1

Pankki
Vesilahden Osuuspankki
37370 NARVA
Käyttötilin numero 551105-42772.

Vastaava toimittaja
Viljo Purontaa

Toimituskunta
Helmi Uosukainen,
Uno Pulakka,
Eero Koppanen,
Väinö Kekki ja
Marjo Ristilä-Toikka